

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
«14» «09» 2019р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. СКРИПКА

для студентів
спеціальності: 025 «Музичне мистецтво»
освітнього рівня: першого (бакалаврського)
освітньої програми: «Музичне мистецтво»

Київ – 2019

Розробник: Василевич Марта Олексіївна, викладач кафедри інструментально - виконавської майстерності

Викладач: Василевич Марта Олексіївна, викладач кафедри інструментально - виконавської майстерності

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол від 29.08. 2019 року № 8

Завідувач кафедри _____ (Т. Б. Каблова)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

_____.____.2019 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) _____ (В. М. Сподаренко)

(підпис)

на 20__ / Робочу програму перевірено

_____.____.2019 р.

Заступник директора _____ (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання - денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин		
Курс	IV	
Семестр	7	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:		
аудиторні	36	30
модульний контроль	4	2
семестровий контроль	15	15
самостійна робота	5	13
форми семестрового контролю	екзамен	

2. Мета навчальної дисципліни - формування інструментально-виконавської компетентності та розвиток творчого потенціалу студента у процесі засвоєння навчального репертуару для скрипки; підготовка музикантів-спеціалістів, здатних до самостійної професійної діяльності: оркестрантів у симфонічних, камерних оркестрах, камерних виконавців, а також викладачів початкових спеціалізованих мистецьких закладів та керівників різноманітних ансамблів.

Завдання навчальної дисципліни - виховання ряду компетентностей студента, зокрема:

Загальні

інтегральна (комплексна інтеграція знань, умінь і навичок із таких фахових дисциплін: спеціальний музичний інструмент, теорія та історія музики, спрямована на розвиток особистості, здатність до творчої самореалізації у сфері музичного мистецтва);

комунікативна (здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності, здатність працювати у команді, вільне володіння українською мовою, здатність до професійного спілкування іноземною мовою);

інформаційна (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел, необхідної для навчальної і педагогічної діяльності, здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності);

науково-дослідницька (володіння науково-дослідними методами відповідно до фахового спрямування;

самоосвітня (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію);

інформаційна (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань);

науково-дослідницька (володіння науково-дослідними методами відповідно до фахового спрямування.

Фахові базові:

мистецтвознавча (здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій, історичних та культурологічних процесів

розвитку музичного мистецтва у музикознавчій, виконавській та педагогічній діяльності);

музично-інформаційна і технологічна (здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках).

Фахові спеціальні:

інструментально-виконавська (здатність здійснювати виконавську діяльність на базі професійних знань та навичок гри на музичному інструменті, оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів);

концертно-сценічна (здатність до культурно-освітньої та концертно-виконавської діяльності в умовах публічного виступу);

методична (розуміння методів роботи над музичними творами різної форми, жанру та стилю);

педагогічна (розуміння цілей, завдань та основних принципів музичної педагогіки).

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- вільно володіти музичним інструментом, уміти використовувати його у концертно-виконавській діяльності; мати навички читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; володіти методами навчання гри на музичних інструментах; бути здатним організувати інструментальне музикування школярів у початкових мистецьких навчальних закладах;
- мати ціннісно орієнтовану позицію; загальнокультурну ерудицію, світогляд; розуміти сутність і соціальну значущість майбутньої професії; бути здатним до збереження національних духовних традицій;
- уміти самостійного вишукувати та обробляти інформацію з різних джерел для розгляду конкретних питань; мати здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- та відеоматеріал, для професійної діяльності;
- бути готовим до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямовувати свої вміння на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнути до особистісно-професійного лідерства та успіху;
- володіти музичною термінологією.

4. Структура навчальної дисципліни «Основний музичний інструмент. Скрипка»

Тематичний план навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Зміцнення технічної бази - основа подальшого художньо-артистичного розвитку студента.							
Тема 1. Тема 1. Формування методом вдалого підбору технічного матеріалу стимулу до професійного виконання художніх творів.	9				9		
Тема 2. Робота над подальшим вдосконаленням звуковидобування, інтонаційної досконалості, фразування.	12				9		3
Модульний контроль	2						
Разом	23						
Змістовий модуль 2. Подальший художньо-артистичний розвиток студента.							
Тема 1. Робота над виявленням художніх задумів у творах, що вивчаються.	9				9		
Тема 2. Органічне поєднання художньої та технічної робіт під час відпрацювання художніх творів.	11				9		2
Модульний контроль	2						
Семестровий контроль	15						
Разом	37						
Усього за VII семестр	60						
Змістовий модуль 3. Виховання професійних навичок для викладання у дитячих музичних закладах і гри в оркестрах.							
Тема 1. Методичний аналіз виконання як частина педагогічного мислення.	8				8		
Тема 2. Читання з аркуша оркестрових та камерних партій; розвиток ансамблевого відчуття.	10				7		3
Модульний контроль	1						
Разом	19						
Змістовий модуль 4. Реалізація всіх напрацювань студента для успішного виконання програми державного іспиту.							
Тема 1. Вдосконалення умінь виконання поліфонічних творів.	8				5		3
Тема 2. Завершальний етап роботи над художніми музичними творами.	17				10		7
Модульний контроль	1						
Семестровий контроль	15						
Разом	41						
Усього за VIII семестр	30						
Усього за IV курс	120						

5. Програма навчальної дисципліни «Основний музичний інструмент. Скрипка.»

Змістовий модуль 1 (IV курс, VII семестр)

Зміцнення технічної бази - основа подальшого художньо-артистичного розвитку студента.

Тема 1. Формування методом вдалого підбору технічного матеріалу стимулу до професійного виконання художніх творів.

Завданнями опрацювання технічного матеріалу є чиста інтонація, точний ритм, вирівнювання звучання, тембральне забарвлення.

Осн. л-ра: 1, 3-6.

Дод. л-ра: 3, 4, 6, 8, 11

Тема 2. Робота над подальшим вдосконаленням звуковидобування, інтонаційної досконалості, фразування.

Швидкість ведення смичка по струні, сила натискання смичка на струну, точка зіткнення смичка зі струною – три фактори звуковидобування.

Виховання чистої інтонації шляхом раціональної роботи над нею (робота у повільному темпі, перевірка на нюансі піано, порівняння з попереднім матеріалом, осмислено фразуючи, вивчення акомпанементу, контроль над опорними звуками і т.ін.) та систематичного контролю у домашніх заняттях.

Музичне фразування передбачає розуміння структури музичного твору, внутрішній взаємозв'язок між його частинами, закономірність розвитку музичного образу.

Осн. л-ра: 1, 3-6.

Дод. л-ра: 3, 4, 6, 8, 11

Змістовий модуль 2 (IV курс, VII семестр)

Подальший художньо-артистичний розвиток студента

Тема 1. Робота над втіленням художніх задумів у творах, що вивчаються.

Головна мета виконавської роботи – розкриття суті художнього образу, передавання властивих цій музиці характеру, настрою, її смислу та ідеї. Необхідність розвитку творчої уяви виконавця, збагачення його внутрішнього світу взагалі.

Осн. л-ра: 1, 3-6.

Дод. л-ра: 1-11.

Тема 2. Органічне поєднання художньої та технічної робіт під час відпрацювання художніх творів. Поділ роботи над твором повинен бути поняттям умовним. В технічному опрацюванні твору є художні елементи, а робота над художнім образом невідривна від способів його реалізації.

Осн. л-ра: 1-6.

Дод. л-ра: 1, 3, 4, 6, 8, 11.

Змістовий модуль 3 (IV курс, VIII семестр).

Виховання професійних навичок для викладання у дитячих музичних закладах і гри в оркестрах.

Тема 1. Методичний аналіз виконання як частина педагогічного мислення.

Утворенню навичок викладання сприяє виховання методичного аналізу гри: засвоєння постановки, способу виконання технічного прийому, методу роботи над твором, режиму домашніх занять.

Осн. л-ра: 1-6.

Дод. л-ра: 1, 2, 4-8, 11.

Тема 2. Читання з аркуша оркестрових та камерних партій; розвиток ансамблевого відчуття. Навичка швидкого читання нот з аркуша розвивається на основі вміння самостійно розбирати нові твори. Організація внутрікласних ансамблів на основі дуетів, класичних концертів для двох скрипок.

Осн. л-ра: 1, 3-6.

Дод. л-ра: 1, 2, 4-8, 11.

Змістовий модуль 4 (IV курс, VIII семестр).

Реалізація всіх напрацювань студента для успішного виконання програми державного іспиту.

Тема 1. Вдосконалення умінь виконання поліфонічних творів.

Робота над загостренням інтонації, відшліфування внутрішнього почуття ритму, різноманітність динаміки, виявлення прихованої поліфонії за допомогою динаміки, агогіки, штрихів і аплікатури. Робота над густотою та щільністю звучання, відтінками вібрації. Робота над інтонацією подвійних нот, акордів, якістю їх виконання.

Осн. л-ра: 1, 3-6.

Дод. л-ра: 1-11

Тема 2. Завершальний етап роботи над художніми музичними творами.

Вчитування у нотний запис, робота з теоретичного аналізу твору. Вивчення біографії композитора, його естетичних поглядів, обставин написання твору, інтерпретації. Аналіз форми твору, його тематики, мелодичних кульмінацій, гармонічної мови та інших характерних виражальних засобів.

Осн. л-ра: 1, 3-6.

Дод. л-ра: 1-11.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Аудиторні (лабораторні) заняття – 66 год. Самостійна робота - 18 год. Модульний контроль - 6 год. Семестровий контроль – 30 год.

Вид діяльності студента	К-сть Максимальна балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування	1	8	8	7	7	5	5	10	10
Лабораторна робота	10	8	80	7	70	5	50	10	100
Самостійна робота	5	1	5	1	5	1	5	2	10
Контрольне модульне прослуховування	25	1	25		25	1	25	1	25
Разом		-	118	-	107	-	85	-	145
Максимальна кількість балів:									
Розрахунок коефіцієнта:						Усього за період роботи до екзамену 455, коефіцієнт 7,55			

6.2 Завдання для самостійної роботи студента

№	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Робота над подальшим вдосконаленням звуковидобування, інтонаційної досконалості, фразування.	3	Нотна л-ра.	На індивідуальному занятті.	5
2.	Органічне поєднання художньої та технічної робіт під час відпрацювання художніх творів.	2	Нотна л-ра.	На індивідуальному занятті. У відкритих виступах.	5
3.	Читання з аркуша оркестрових та камерних партій; розвиток ансамблевого відчуття	3	Нотна л-ра.	На індивідуальному занятті.	5
4.	Вдосконалення умінь виконання поліфонічних творів.	3	Нотна л-ра.	На індивідуальному занятті.	5
5.	Завершальний етап роботи над художніми музичними творами.	7	Нотна л-ра. Відео, аудіозаписи.	На індивідуальному занятті.	5

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форми проведення	Критерії оцінювання	Бали
Модульний контроль 1		
Прослухування під час роботи в класі	повний обсяг виконання	7
	техніка виконання штрихів	6
	якість інтонації	6
	техніка виконання подвійних нот	6
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 2		
Прослухування під час роботи в класі	дотримання основних етапів	8
	вивчення художніх творів	8
	розуміння форми твору	9
	робота над технічними труднощами	
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 3		
Прослухування під час роботи в класі	подолання труднощів	8
	виконання поліфонічної	8
	тканини	9
	оволодіння навичками читання з листа	
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 4		
Прослухування під час роботи в класі	знання тексту	15
	інтонаційна точність,	10
	техніка виконання	
Максимальна кількість балів		25

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії Оцінювання

Екзамен – відкрите виконання

Бали	Критерії
35 - 40	Студент продемонстрував досконале володіння музичним інструментом. Технічна майстерність на необхідному рівні. Складність програми відповідає вимогам. В грі присутнє відчуття стилю музики, що виконується. Гра стабільна, без текстових помилок.
29 - 34	Студент продемонстрував дуже добре володіння музичним інструментом. Допустив незначні випадкові технічні огріхи, які суттєво не впливають на загальну картину технічної майстерності. Складність програми відповідає вимогам. В грі присутнє відчуття стилю музики, що виконується. Гра відносно стабільна, проте мають місце незначні текстові неточності, які не порушують форми творів і не впливають на цілісне їх сприйняття.
25 – 29	Студент продемонстрував добрий рівень володіння музичним інструментом. Технічна майстерність добра, але допущені неточності у виконанні штрихів, нестабільна інтонація, не завжди якісне звуковидобування. Рівень складності програми відповідає вимогам, проте відчуття стилю, характеру музики та фразування не завжди логічне і переконливе. Мають місце деякі текстові неточності
19 - 24	Студент продемонстрував достатній рівень володіння музичним інструментом. Виявив недосконале володіння штриховою технікою, допустив багато інтонаційних неточностей, має проблеми з відтворенням складних ритмічних рисунків. Рівень складності програми середній або завищений щодо його виконавських можливостей. Розуміння стилю фрагментарне, фразування непереконливе. Використання динаміки і агогіки дещо хаотичне, непродумане. Артистизм невиразний. Виконання недостатньо стабільне. Текст відтворений з численними неточностями.
10 - 19	Студент продемонстрував посередній рівень володіння музичним інструментом. Виявив обмежені технічні можливості, слабку штрихову техніку і техніку виконання подвійних нот, акордів, нестабільне інтонування. Складність програми невисока. Не охоплена форма творів, нелогічне фразування. Мало використовує засоби художньої виразності – динаміку, агогіку. Артистизм не виявлений. Виконання програми нестабільне.
1 - 9	Виявлений низький рівень володіння інструментом. Неякісне звуковидобування, обмежене володіння штрихами. Фальшива інтонація. Значні проблеми з метроритмом. Складність програми недостатня, несформоване відчуття стилю, нерозуміння характеру музичних творів, невміння фразувати. Відсутній артистизм виконання. У тексті допущена велика кількість грубих помилок. Гра нестабільна.

6.6. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100 - 90
Дуже добре	82 – 89
Добре	75 - 81
Задовільно	69 – 74
Достатньо	60 - 68
Незадовільно	0 - 59

7. Навчально-методична картка дисципліни

V семестр					VI семестр			
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
Назва модуля	Зміцнення технічної бази - основа подальшого художньо-артистичного розвитку студента.		Подальший художньо-артистичний розвиток студента		Виховання професійних навичок для викладання у дитячих музичних закладах і гри в оркестрах.		Реалізація всіх напрацювань студента для успішного виконання програми державного іспиту.	
К-сть балів за модуль	88		77		55		110	
Заняття №	1 - 9	10 - 18	19 - 27	28 - 36	1 - 8	9 - 15	16 - 20	21 - 30
Лабораторні								
Теми занять та кількість балів	Тема 1.1 Формування методом вдалого підбору технічного матеріалу стимулу до професійного виконання художніх творів.	Тема 1.2 Робота над подальшим вдосконаленням звуковидобування, інтонаційної досконалості, фразування.	Тема 2.1 Робота над втіленням художніх задумів у творах, що вивчаються.	Тема 2.2 Органічне поєднання художньої та технічної робіт під час відпрацювання художніх творів.	Тема 3.1 Методичний аналіз виконання як частина педагогічного мислення.	Тема 3.2 Читання з аркуша оркестрових та камерних партій; розвиток ансамблевого відчуття.	Тема 4.1 Вдосконалення умінь виконання поліфонічних творів.	Тема 4.2 Завершальний етап роботи над художніми музичними творами.
Самостійна робота – к-сть балів	-	5	5		5		10	
Види поточного контролю	Модульне контрольне прослуховування- 25 б.		Модульне контрольне прослуховування – 25 б.		Модульне контрольне прослуховування - 25 б.		Модульне контрольне прослуховування - 25 б.	
Усього	225				230			
Підсумковий контроль					Екзамен			
Коефіцієнт					Усього за період роботи до екзамену –455 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 7,58); екзамен оцінюється в 40 балів.			

8. Рекомендовані джерела:

Гами і вправи:

1. Григорян А. – Гами і арпеджіо.
2. Коргуєв С. – Вправи у подвійних нотах.
3. Шевчик О. – Школа скрипкової техніки.
4. Шрадїк Г. – Вправи, т. II.

Етюди:

1. В'єтан А. Етюди
2. Данкля Ш. – 50 щоденних етюдів-вправ.
3. Донт Я. Каприси
4. Крейцер Р. – Етюди.
5. Роде П. – 24 каприси.
6. Вибрані етюди. Етюди в позиціях. /Упорядник К.Фортунатов/.

Поліфонічні твори:

1. Бах Й.-С. – Сонати і партити для скрипки соло.
2. Поліфонічні твори для скрипки соло (збірник).

Твори великої форми:

1. Бетховен Л. Концерт.
2. Брух М. – Концерт g-moll.
3. В'єтан А. – Концерт №5
4. Віотті Дж. – Концерт №22, №24, 28.
5. Гендель Г. – Сонати.
6. Лало Е. – Іспанська симфонія.
7. Мендельсон Ф. – Концерт.
8. Моцарт В.-А. – Концерти № №1,3,5.
9. Тартіні Дж. – Сонати.

П'єси зарубіжних авторів:

1. Барток Б. «Румунські народні танці».
2. Бах Й.-С. – Арія, Жига, Бурре, Сарабанда, (обр.Я. Хейфеца), Арія (обр.К.Фортунатова).
3. Бетховен Л. – Менует.
4. Верачіні Ф. – Сарабанда.
5. Венявський Г. – Куявяк, Мазурка, Легенда, Полонез.
6. Гендель Г.-Ф. – Арія (обр. К.Мостраса).
7. Глюк Х. – Мелодія.
8. Госсек Ф. – Жига.
9. Давід Ф. – Етюд.
10. Дакен А. – «Зозуля».
11. Дрдля Ф. – Серенада.
12. Крейслер Ф. – П'єси.
13. Массне Р. – Роздум.
14. Моцарт В.-А. – Адажіо.
15. Прокоф'єв С. «Монтеккі і Капулетті», Вальс із балету «Попелюшка».
16. Рахманінов С. – Вокаліз.
17. Рубінштейн А. – Ауер Л. – Мелодія
18. Сен-Санс К. – «Лебідь» із сюїти «Карнавал тварин».
19. Форе Г.- Ельман М. – Пробудження.
20. Хачатурян А. – Ноктюрн.
21. Чайковський П. – Збірник п'єс для скрипки.
22. Шер В. – «Метелики»
23. Шнітке А. – Сюїта в старовинному стилі.
24. Шуберт Ф. – «Бджілка».

П'єси українських авторів:

1. Барвінський В. – Гумореска на народні теми.
2. Вериківський М. – Пісня із «Української сюїти».
3. Кос-Анатольський А. – Куявяк і Оберек із балету «Сойчине крило».

4. Косенко В. – «Мрії», Гавот a-moll,
5. Левицький І. – «Українська рапсодія», «Танок».
6. Лисенко М. – Токата, Елегія, Пряля.
7. Лятошинський Б. – Мелодія.
8. Людкевич С. – «Чабарашка».
9. Орфєєв В. «Веснянка».
10. Ревуцький Л. – Інтермеццо.
11. Сімович Р. – Колискова.
12. Скорик М. «Діброво зелена».

Твори для ансамблю.

1. Бах Й.-С. – Концерт для двох скрипок з оркестром ре мінор.
2. Вівальді А. – Концерт для двох скрипок ля мінор.
3. Віотті Дж. – Дуети для 2-х скрипок.
4. Гайдн Й. – Дуети для 2-х скрипок.
5. Кос-Анатольський А. – Струнно-смичкові ансамблі (збірник).
6. Мострас К. – Збірник класичних дуєтів для 2-х скрипок.

Методичне забезпечення курсу

Основна література

1. Ауэр Л. Моя школа гри на скрипке. Интерпретация произведений скрипичной классики / Л.Ауэр. – М.: Музыка, 1965. – 272 с.
[Електронний ресурс] - <http://leaserang.weebly.com/blog/leopoljd-auer-moya-shkola-igri-na-skipke>
2. Василевич М.О. Формування досвіду сценічної витримки виконавців-інструменталістів у системі професійної мистецької освіти // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття. – Матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: 2016. – 751 с.
3. Григорьев В.Ю., Гинзбург Л.С. - История скрипичного искусства в трех выпусках. Учебник для вузов/ В.Ю. Григорьев, Л.С. Гинзбург - М.: Музыка, 1990, 285 с. [Електронний ресурс] - <http://www.rulit.me/books/istoriya-skipichnogo-iskusstva-v-treh-vypuskah-vypusk-1-read-178094-1.html>
4. Стеценко В. – Методика навчання гри на скрипці / В.Стеценко. – К.: Музична Україна, 1974. – Ч.І - 170 с.
5. Стеценко В. – Методика навчання гри на скрипці / В. Стеценко. - К.: Мистецтво, 1964. – Ч.ІІ - 154 с.
6. Янкелевич Ю. - Педагогическое наследие. - М.: Музыка. 1983. – 253с. – [Електронний ресурс] - <http://listid.ru/item/804447>

Додаткова література

1. Григорьев В. - Леонид Коган / В.Григорьев. М.: Музыка, 1984. – 30с.
2. Гуральник Н.П. Развитие скрипковой школы Восточной Европы XX столетия: история, теория, методика: навч.-метод. посібник / Н.П. Гуральник. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2005. – 144с.
3. Гуревич Л. – Скрипичные штрихи и аппликатура как средство интерпретации / Л. Гуревич. Л.: Музыка, 1988. – 165с.
4. Гутников Б. Об искусстве скрипичной игры / Б. Гутников. – Л.: Музыка, 1988. - 56 с.
5. Кан А. – Радости и печали: Размышления Пабло Казальса / А. Кан. – М.: Прогресс, 1977. – 229с.
6. Лесман И. Очерки по методике обучения игре на скрипке / И. Лесман. М.: Гос.муз.изд-во, 1964. - 272 с.
7. Мейлих Е. – Джордже Энеску / Е. Мейлих. - Л.: Музыка, 1980. – 80 с.
8. Очерки по методике обучения игре на скрипке: Вопросы техники левой руки скрипача: Сб.статей. Учебное пособие для музыкальных училищ и консерваторий / под ред. М.С.Блока. – М.: Музиздат, 1960, - 203 с.
9. Раабен Л. – Жизнь замечательных скрипачей / Л.Раабен. – М., Л.: Музыка, 1967. – 212 с.
10. Раабен Л. – Скрипка / Л. Раабен. - М., Гос.муз.изд-во, 1963. - 96 с.
11. Вопросы скрипичного исполнительства и педагогики: Сб. статей. Сост. С.Сапожников.- М.: Музыка, 1968. – 148 с. Очерки по методике обучения игре на скрипке: Вопросы техники левой руки скрипача:

